

Vergadering Raad van Bestuur	
Datum	6 februari 2024
Agendapunt	Agendapunt 4
	Nummer 24-040
Onderwerp	Financiële tegemoetkoming bij inkomensval na WIA-voorschot (vervolg)
Directeur	Uitkeren
Opstellers	
Portefeuillehouder RvB	Nathalie van Berkel
Onderwerp heeft instemming van	
Directeur	Toelichting
SBK	
SMZ	
B&B	
Werkbedrijf	

Door Raad van bestuur te nemen besluiten

- Kennisnemen van hoe uitvoering wordt gegeven aan het verstrekken van een financiële tegemoetkoming bij een inkomensval na WIA-voorschot
- Akkoord te gaan met een concretisering van het kader om te komen tot een financiële tegemoetkoming bij een inkomensval na WIA-voorschot

Samenvatting onderwerp en reden bespreking

Achtergrond

Op 17 oktober is uw Raad geïnformeerd over de mogelijkheid om cliënten die na afloop van een WIA-voorschot te maken krijgen met een inkomensval onder voorwaarden een tegemoetkoming te verstrekken ter hoogte van de loongerelateerde uitkering van twee maanden.

We onderscheiden een tweetal groepen cliënten die met een inkomensval geconfronteerd kunnen worden. Het gaat om:

1. Cliënten die een 35 – 80 % beoordeling krijgen en waarvoor de loongerelateerde uitkering (LGU) al (bijna) is afgelopen en die dus direct of kort na de claimbeoordeling in de vervolgutkering (VVU) terecht komen, als zij niet aan de inkomenseis van 50% restverdien capaciteit voldoen.
2. Cliënten die een < 35 % beoordeling krijgen en voor wie het WW-recht ook al (bijna) is opgesoupeerd. Deze cliënten hebben daarna geen inkomen meer en moeten dan -indien ze daar recht op hebben- bijstand aanvragen.

De tegemoetkoming wordt verstrekt als aan onderstaand kader is voldaan:

- *Tussen einde wachttijd en de beslissing over uitkeringsrecht zit minstens 6 maanden, waarin sprake was van een voorschot of van loondoorbetaling vanuit de werkgever.*
- *Er is direct of binnen 2 maanden sprake van een inkomensval van rond de 250 euro of hoger, die is veroorzaakt door de terugval van hoogte LGU naar hoogte VVU of naar geen uitkeringsrecht.*
- *Er is sprake van een verrassingseffect: de voorlichting over de mogelijke inkomensval en het belang van re-integratie is niet volledig genoeg geweest.*
- *Er is geen sprake geweest van een re-integratie aanbod, inclusief adequate voorlichting over nut en noodzaak van het starten met re-integratie.*
- *Client heeft zich niet kunnen voorbereiden op de nieuwe financiële situatie en zich niet kunnen voorbereiden en oriënteren op werk om te kunnen voldoen aan de inkomenseis.*

UWV en SZW hebben voorafgaand aan het besluit om binnen bovengenoemde kaders een tegemoetkoming te verstrekken veelvuldig contact gehad. In deze gesprekken hebben wij aangegeven dat het gaat om een kleine groep die als gevolg van een laattijdige beoordeling (meer dan 6 maanden na einde wachttijd), een gebrekkige dienstverlening en een beperkte informatievoorziening door UWV zich niet heeft kunnen voorbereiden op de inkomensval en hierdoor in moeilijkheden komt. Op 6 oktober heeft de Minister SZW de Tweede Kamer per brief geïnformeerd dat UWV in de situatie van een inkomensval na een langdurig WIA-voorschot een tegemoetkoming gaat verstrekken. De Minister heeft dit als volgt verwoord: *In uitzonderlijke gevallen biedt UWV, in het verlengde van het buitenwettelijk beleid omtrent het kwijtschelden van WIA-voorschotten, een financiële tegemoetkoming*

aan zodat men de tijd krijgt om zich alsnog voor te bereiden op het aflopen van het WIA-voorschot. Deze financiële tegemoetkoming leidt tot onrechtmatige uitgaven, omdat hiervoor geen wettelijke basis bestaat, maar acht ik in lijn met het niet terugvorderen van WIA-voorschotten toch wenselijk.

Uitvoering geven aan de financiële tegemoetkoming

Uw Raad heeft op 17 oktober verzocht aan de directeur Uitkeren om regie te voeren over de instelling van de kleine commissies in de districten om uitvoering te geven aan het verstrekken van een tegemoetkoming binnen het genoemde kader. In de tussentijdse periode wordt op dezelfde wijze als sinds het voorjaar 2023 geschiedt, de casuïstiek aangedragen aan de centrale Kleine Commissie waarin SMZ, Werkbedrijf, JKC, SBK, K&S, Landelijke Maatwerkplaats en Uitkeren zijn vertegenwoordigd.

Dezelfde centrale Kleine Commissie heeft zich de afgelopen weken gebogen over hoe binnen de districten op een uniforme en eenduidige wijze uitvoering gegeven kan worden aan het verstrekken van een tegemoetkoming als client daar recht op heeft. Uitgangspunten hierbij zijn:

- Elke cliënt die voldoet aan de kaders heeft recht op een tegemoetkoming
- De kaders zijn duidelijk voor de medewerker die de beslissing neemt
- Besluit over de tegemoetkoming moet volgen kort op de beslissing
- De medewerker weet waar en hoe hij zijn casus kan voorleggen
- De medewerker weet waar hij naar toe kan bij twijfel of afwijking van de kaders
- We hebben inzicht in de kwaliteit van de beslissingen in de regio en landelijk
- We hebben inzicht in de aantallen en hoogtes van de tegemoetkomingen die we als UWV betalen

Bij het verkennen van de mogelijkheden is ook in ogenschouw genomen dat de focus van SMZ is om per 1 januari 2024 er naar te streven om alle WIA-aanvragen binnen 9 maanden na datum aanvraag beoordeeld te hebben (dat is 6 maanden gerekend vanaf einde wachttijd na 104 weken ziekte). Het aantal WIA-voorschotten met een duur van langer dan 6 maanden zal dan ook op korte termijn sterk gaan afnemen en medio 2024 tot het verleden behoren.

Beoordelen kader tegemoetkoming

Bovengenoemde uitgangspunten in combinatie met de ambitie en focus van SMZ om langdurige WIA-voorschotten snel terug te dringen maakt dat wordt voorgesteld om het op 17 oktober in uw Raad besproken kader aan te scherpen zodat er op korte termijn een eenvoudig proces uitgevoerd kan worden om de tegemoetkoming te verstrekken. Door het hanteren van een 4-ogen principe, kwaliteitscontrole en een datacontrole achteraf zal worden geborgd dat aan iedere client die aan de voorwaarden voldoet een tegemoetkoming wordt verstrekt.

Om dit mogelijk te maken is het voorstel om het verstrekken van de tegemoetkoming niet onder te brengen bij regionale kleine commissies, maar in gezamenlijkheid te laten besluiten door de Procesbegeleider van SMZ en de Uitkeringsdeskundige AW van Uitkeren. Dat proces is eenvoudiger en sneller te realiseren dan het inrichten en op sterkte brengen van regionale Kleine Commissies. De Procesbegeleider van SMZ zal bij de beoordeling van de WIA-aanvraag onderkennen dat er sprake is van een voorschot van 6 maanden of langer en een (mogelijke) inkomensval van € 250 of hoger. Deze bevinding wordt via de reguliere overdracht aangevuld met een formulier 'financiële tegemoetkoming' meegegeven aan Uitkeren waarna Uitkeren de exacte inkomensval kan vaststellen en kan beoordelen of aan de gestelde kaders voor een tegemoetkoming is voldaan. Door de uitvoering te beleggen bij de claimbeoordelaars zelf en het toepassen van het 4-ogenprincipe wordt de kwaliteit en uniformiteit geborgd en vergt het verstrekken van deze tegemoetkoming een beperkte voorbereidings- en implementatietijd waardoor de cliënt de tegemoetkoming ontvangt op het moment waarvoor het is bedoeld, en niet pas weken nadat de beslissing is verstuurd en de inkomensval al een feit is met alle onzekerheid voor cliënt van dien.

Randvoorwaardelijk om een eenduidige en uniforme beoordeling van de tegemoetkoming onder te brengen bij de procesbegeleiders van SMZ en uitkeringsdeskundigen van Uitkeren is dat zij hun besluit kunnen baseren op 'harde' voorwaarden en niet op 'zachte' beoordelingscriteria. Om die reden wordt aan uw Raad voorgesteld om het eerder op 17 oktober voorgelegde kader aan te scherpen.

Voorwaarde "re-integratieaanbod"

Met name de gestelde voorwaarde "er is geen sprake geweest van een re-integratieaanbod" zorgt zowel in de uitvoering als in de centrale Kleine Commissie voor twijfel. De twijfel zit er in dat we in de praktijk nagenoeg onmogelijk kunnen vaststellen of er sprake was van een adequaat aanbod vanuit UWV waardoor cliënt zich ook had kunnen en moeten realiseren wat de mogelijk nadelige gevolgen zijn van het niet in gaan op een re-integratieaanbod van UWV. Deze cliënten zijn al ten minste 2 jaar ziek en (al geruime tijd) in afwachting van hun beoordeling door UWV. Er is sprake van onzekerheid over hun toekomstige inkomen en wat voor werk zij eventueel nog zouden kunnen doen. Een vrijblijvend aanbod van UWV om te kijken welke re-integratiemogelijkheden er zijn zal gezien deze onzekerheid, en de niet tijdige beoordeling van de aanvraag door UWV, niet direct omarmd worden. Speelt ook nog mee dat cliënten misschien wel huiverig zijn om in te gaan op het aanbod van UWV uit 'angst' dat het een negatieve invloed kan hebben op hun arbeidsongeschiktheidsbeoordeling. Daarbij komt nog dat het in de praktijk heel moeilijk of niet is uit te leggen wat de mogelijke nadelige consequenties zijn van het niet gaan werken als na een langdurig WIA-voorschot er geen recht op een WIA-uitkering blijkt te zijn of dat client in de, veel lagere, vervolguitering terecht komt. Cliënten kunnen niet zelf de inschatting maken van hun mate van arbeidsongeschiktheid noch van de duur van een eventuele loongerelateerde uitkering. Het kan van cliënten ook niet verwacht worden dat zij in zo'n onzekere situatie hier een eigen reële afweging in kunnen maken. Dit zou alleen anders zijn als UWV aan cliënt een heel

concreet re-integratieaanbod heeft gedaan en dit is afgewezen in de wetenschap dat dit naar alle waarschijnlijkheid nadelige gevolgen gaat hebben als er na afloop van het voorschot geen recht op een WIA-uitkering blijkt te zijn of cliënt direct of op hele korte termijn terugvalt in de vervolgitkering. Dan zou deze gestelde voorwaarde als uitkomst hebben dat er geen tegemoetkoming verstrekt gaat worden. Gezien de casuïstiek die de afgelopen maanden aan de Kleine Commissie is voorgelegd zal dit zich niet of zeer uitzonderlijk voordoen.

Gezien het bovenstaande wordt voorgesteld om de uitvoering de voorwaarde ten aanzien van re-integratie zeer terughoudend te beoordelen. Enkel wanneer overduidelijk uit het dossier blijkt dat cliënt een re-integratieaanbod heeft geweigerd en UWV cliënt duidelijk heeft gewezen op de waarschijnlijk nadelige financiële consequenties dan zal dit kunnen leiden tot het niet toekennen van een tegemoetkoming. Wanneer dit niet uit het dossier is vast te stellen dan zal het niet in zijn gegaan op een re-integratieaanbod niet als consequentie hebben dat er geen tegemoetkoming verstrekt kan worden. Dit is een striktere toepassing dan het ruim geformuleerde kader zoals op 17 oktober aan uw Raad is medegedeeld en tevens zoals met SZW is gecommuniceerd. Voor een eenduidige en uniforme uitvoering van het kader is het in de ogen van de Kleine Commissie wel randvoorwaardelijk om deze voorwaarde strikter uit te leggen.

Voorwaarde "verrassingseffect"

In het verlengde van het bovenstaande is ook de eerder gestelde voorwaarde dat er sprake moet zijn van een verrassingseffect in de praktijk niet te toetsen. We zien in de Kleine Commissie dikwijls casuïstiek waarbij weliswaar de servicecalls zijn gevoerd maar desondanks client zich toch niet heeft kunnen beseffen wat de vertraagde beoordeling van de WIA-aanvraag voor financiële nadelige gevolgen kan hebben. De reden kan zijn de onzekere situatie waarin cliënt verkeerd waardoor de boodschap, begrijpelijkerwijs, niet goed overkomt. Maar ook de kwaliteit van de servicecalls was niet altijd dusdanig dat cliënten hierdoor goed geïnformeerd zijn over wat hen mogelijk te wachten staat. Om deze reden wordt voorgesteld om ook deze voorwaarde door de uitvoering SMZ en Uitkeren zeer terughoudend te laten toetsen. Wij kunnen onmogelijk beoordelen of cliënten hebben kunnen begrijpen wat hen te wachten stond. Als uit het dossier niet onomstotelijk vast komt te staan dat cliënt exact op de hoogte was van de mogelijk nadelige financiële consequenties na de WIA-beoordeling dan zal het enkele feit dat de servicecalls zijn gevoerd een tegemoetkoming niet in de weg staan.

Consequenties aanscherpen kader

Het aanscherpen van het kader zoals hierboven voorgesteld zal geen significante wijziging betekenen voor het aantal verwachte tegemoetkomingen. Nu is het namelijk ook niet zo dat de zachte beoordelingscriteria ten aanzien van het re-integratieaanbod en het verrassingseffect ertoe leiden dat er geen tegemoetkoming verstrekt wordt. Het is in alle casussen die zijn voorgelegd aan de Kleine Commissie niet vast te stellen of het voor de cliënt duidelijk was dat het niet in gaan op het eventuele re-integratieaanbod tot nadelige financiële consequenties zouden kunnen leiden. Als dat niet duidelijk is kunnen wij het cliënt ook niet tegenwerpen. Datzelfde geldt ook voor het verrassingseffect. Het is voor UWV niet objectief en eenduidig vast te stellen of hier wel of niet sprake van is. Gezien deze ervaringen in de Kleine Commissie is de verwachting niet dat een aanscherping van het kader tot een toename zal leiden van het aantal tegemoetkomingen ten opzichte van de huidige situatie.

Als uw Raad akkoord gaat met de voorgestelde aanscherping van het kader dan zal in de praktijk enkel aan de voorwaarden re-integratieaanbod en verrassingseffect getoetst worden als het dossier daar directe aanleiding toe geeft. Naar verwachting zal dat in de praktijk zelden tot niet aan de orde zijn en zullen deze voorwaarden er dan ook niet toe leiden dat er geen tegemoetkoming verstrekt wordt.

Vervolg

Na akkoord van uw Raad op de nadere invulling van de voorwaarden "re-integratieaanbod" en "verrassingseffect" en het kennismaken van het beoogde werkproces zal de uitvoering SMZ en Uitkeren (en Werkbedrijf en B&B) worden geïnformeerd. De uitvoering SMZ en Uitkeren zullen uitvoering geven aan de financiële tegemoetkoming bij inkomensval na WIA-voorschot in de uitvoering. De centrale Kleine Commissie blijft de eerst komende tijd in stand om de instroom en kwaliteit te monitoren en om vragen/onzekerheden vanuit de uitvoering te beantwoorden. Praktijksituaties waarbij het huidige kader niet lijkt te volstaan en naar de beoordeling van de uitvoering tot een onbedoelde uitkomst leiden kunnen worden voorgelegd aan de regionale maatwerkplaatsen. Ook hier zal de centrale Kleine Commissie oog voor blijven houden.

Gevolgen voor mensen

Met de verstrekking van een tegemoetkoming ter hoogte van de loongerelateerde uitkering wordt voorkomen dat cliënten van de ene op de andere dag onverwachts met een forse inkomensval worden geconfronteerd. Een directe en onverwachte inkomensval kan niet alleen leiden tot schulden maar zal mogelijk ook de reïntegratie naar werk niet bespoedigen. Met een tegemoetkoming van twee maanden wordt een directe inkomensval voorkomen en kan cliënt hopelijk sneller starten met de reïntegratie naar werk.

Kansen en risico's voor (de opdracht van) UWV

De reden waarom cliënten lange tijd een WIA-voorschot hebben ontvangen is dat UWV niet genoeg capaciteit heeft om voor alle WIA-aanvragen tijdig een sociaal medische beoordeling uit te voeren. Cliënten kunnen hier vanzelfsprekend niets aan doen en zijn gedurende het WIA-voorschot in onwetendheid over de uiteindelijke beoordeling op hun aanvraag. Zij kunnen daar begrijpelijkerwijs dan ook moeilijk op anticiperen hetgeen een effect kan hebben op de reïntegratieinspanningen. In het verlengde van het buitenwettelijk beleid omtrent het

kwijtschelden van WIA-voorschotten, verstrekt UWV een financiële tegemoetkoming zodat cliënten de tijd krijgen, en urgentie voelen, om zich alsnog voor te bereiden op het aflopen van het WIA-voorschot en gebruik te maken van de dienstverlening die UWV hen biedt.

Strategische aspecten van het besluit

De Minister SZW heeft in de brief van 6 oktober 2023 de Tweede Kamer geïnformeerd dat UWV deze tegemoetkoming kan verstrekken. De minister heeft aangegeven *“Deze financiële tegemoetkoming leidt tot onrechtmatige uitgaven, omdat hiervoor geen wettelijke basis bestaat, maar acht ik in lijn met het niet terugvorderen van WIA-voorschotten toch wenselijk.”* De Minister heeft derhalve ingestemd met het beleid van UWV om deze tegemoetkoming te verstrekken.

Bedrijfsvoering (personeel/financieel)

De additionele werkzaamheden behorend bij het verstrekken van de tegemoetkoming hebben een geringe impact voor de uitvoering en worden dan ook uitgevoerd binnen de bestaande capaciteit en financiële middelen.

Duurzaamheid

n.v.t.

Vervolgtraject besluitvorming

Het op 17 oktober aan u voorgelegde kader is ook met SZW besproken. Hier heeft SZW mee ingestemd. Nu wordt voorgesteld om de beoordeling of aan bepaalde voorwaarden is voldaan, strikter toe te passen en op een wijze die de uitvoering vereenvoudigt. Zolang de wijze waarop UWV beoordeelt of aan deze voorwaarden is voldaan, past bij de bedoeling van het met SZW afgesproken beleid dan is het niet noodzakelijk om opnieuw overleg te hebben met SZW. Dat zou anders kunnen zijn als deze striktere toepassing van de voorwaarden leidt tot een aanzienlijke toename van het aantal tegemoetkomingen, dan is beoogd en voorzien. De minister geeft immers aan dat het zou gaan om *“uitzonderlijke gevallen”*. Naar verwachting zal het echter niet tot een aanzienlijke toename leiden omdat we in de praktijk nu ook al zelden aan cliënten kunnen tegenwerpen dat ze niet zijn ingegaan op een re-integratieaanbod van UWV.

Ons inziens is het niet noodzakelijk om de nu aan uw Raad voorgestelde wijze waarop UWV uitvoering geeft aan de eerder met SZW afgestemde voorwaarden, aan SZW voor te leggen. Het sluit aan bij de bedoeling van het afgesproken beleid en we geven hiermee uitvoering aan hetgeen in de praktijk nu ook al in de Kleine Commissie geschiedt.

Communicatie

Geen externe communicatie, vanzelfsprekend is de uitvoering SMZ, Uitkeren (AW & WW) en B&B geïnformeerd over het verstrekken van een tegemoetkoming en het bijbehorende proces.

Openbaarheid

Deze documenten kunnen openbaar gemaakt worden:

- Ja, in hun geheel
- Deels, markeer in de documenten wat niet openbaar gemaakt kan worden
- Nee, de bijbehorende bijlage(n) niet
- Nee, helemaal niet

Metadata

Omschrijving: Financiële tegemoetkoming bij inkomensval na WIA-voorschot

Trefwoorden: financiële tegemoetkoming, WIA, voorschot, inkomensval.